

Agenterii dil revuo Mondo;

Anglia: J. W. Baxter, 57 Limes Grove, Lewisham, London
S. E. 13

Austria: J. Baller, Laurenzgasse 15/28, Wien V.

Belgia: Gouix V., 62 Rue Vandermeersch, Schaerbeck-Bru-
xelles.

Brazilia: L. Kauling, Caixa Postal 172, Campinas, Sao Paulo.

Chekoslovakia: K. Neumeister, Praha VI-59.

Dania: Ido-Kontoro, G. Moenster, 6 I Sundvej, Hellerup.

Finlando: Lektor Erik Falck, Skepparegatan 33, Helsingfors.

Francia: L. M. de Guesnet, 83 rue Rochechouart, Paris IX
(postcheko Paris 264,37)

Germania: Dro. S. Auerbach, Bockenheimer Anlage 45, Frank-
furt (Main) (postcheko Frankfurt 169,86)

Hispania: Pedro Marcilla, Menendez Pelayo 27, Barcelona.

Holando: H. de Lange, Huizumerlaan 260 P Schans bij Leeu-
warden.

Hungaria: Ido-Editerio, Dios àrok 24, Budapest I.

Italia: Prof. G. Meazzini, S. Giovanni Valdarno, Firenze.

Latvia (Letonia): Robert Timmernann, Maiznicas iela 12 dz
1, Riga.

Luxemburgia: Ido-Kontoro, H. Meier-Heucké, Esch-sur-Alzette.

Polonia: Ad. Kenig, Warminska 45, Warszawa 9.

Rusia: Toirusia Asocio di amiki di Linguo Internaciona IDO.
Moskva 9, Postkesto 2103.

Suedia: Sueda Ido-Editerio. Surbrunnsg. 37, Stockholm, Va.

Suisia: Albert Noetzi, Ido-Kontoro, Oerlikon-Zürich.

U. S. A.: | A. J. Angman, 1018 Louisa Street, Elizabeth, N. J.
| Oscar C. Roos, 1575 Townsend Avenue, New
York City.

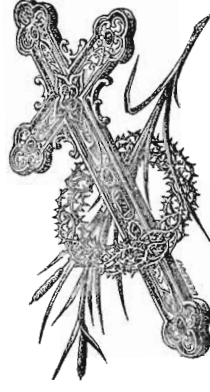
Biblioteko Katolik Idista

No. 10.

POLYEUKTOS

MARTIRO

Kristana Tragedio
da P. CORNEILLE

Tradukita ad Ido
da Kanoniko J. HOUILLON,
profesoro en la G. Seminario
di Saint-Dié (Vosges) Francia.

IMPRIMATUR :

Sancii-Deodati, die 13^a februarii.

† ALPHONSUS-GABRIEL,

Episc. San. Deodat.

Dedikita a nia amika Abado J. GUIGNON,

vice-sekretario di l'Ido-Akademio,

ilqua kun tant afableso e maestrata kompetenteso

guidis mea unesma pazi Idistala.

POLYEUKTOS

Yen to quon ni lektas en la « *Vivo dil Santi* » da Surlus (Kartuziana reguliero + 1578) pri la martiro Polyeuktos :

« Polyeuktos e Nearkos esis du nobeluli tre amikale inter-amanta. Li vivis sub Decius, ye 250 cirkume ; li habitis en Melitene, chef-urbo di Armenia. Nearkos esis Kristiana e Polyeuktos ankore pagana, quankam tre inklinata a kristanesor.

L'imperiestro publikiginte edikto severega kontre la Kristiani, Nearkos tre trublesis, ne pro timo a la tormenti per qui lu esis minacata, ma pro timo ke lia reciproka amikeso domajesos da l'edikto qua anuncis grava puniso a la Kristiani e granda honori por lia enemiki.

Polyeuktos remarkis la tristeso di sua amiko e, saveskinte la motivo di olta, dicens a lu sincerakordie : « Ne timez ke l'imperial edikto separos ni. Me canokte sonjis pri la Kristo quan vu adoras. Lu forprenis de me robo sordida, e vestizis me per robo splendida ; pose, Lu igis me acensar sur kavato alizita por sequar Lu. Pro ta sonjo me rezolvis facor to quon me de longe intencis. Nur la nomo « *Kristana* » mankas a me, e vu ipsa povis remarkar ke me respektoze askoltis vu kande vu esis parolanta pri vua Mesio, e ke me sempre admiris la santeso di Lua agi e diskursi kande vu esis lektanta a me Lua vivo e docado. Ho Nearkos ! se me esus iniciita a Lua misterio e ricevinta la graco di Lua sakramenti, kun quanta ardoro me dezirus mortar por Lua glorio e la defenso di Lua doktrino !

Nearkos, disipinte lua skrupula heziti per l'exemplo dil Santa Furtinto, qua en un instanto meritis la paradizo quankam lu ne esis baptita, quik Polyeuktos, animata da pia fervoro, sizis l'edikto imperiala, sputis sur ol, laceris ol per peci quin il forjetis e, vidante idoli portata dal populo adsur l'altari por adoresor, arachis li de ti qui portis oli, frakasis li sur la tero e trampis li, e tale astonis omni e sua amiko qua ne expektis ago tante zeloza.

Lua bo-patrulo Felix, qua esis komisita da l'imperiestro por persekutar la Kristiani, vidinte ipse lo agita da sua bo-filiulo, chagreneskis pro la periso di sua familial esperi, esforcis shanceligar la konstanteso di Polyeuktos, unesme per benigna paroli, pose per minaci, fine per frapi quin il igis aplikar a lu da tormentisto ; ne sucesinte vinkar lu, il sendis a lu sua filiino Paulina, volante probar ka spozino-lakrimi plu efikos kam ruzo e severeso. Vidinte ke il obtenas nulo, e mem ke la

fermeso di Polyeyuktos konvertas multa pagani, il kondamnas lu a senkapigeso. Ta verdikto quik ekekutesis, e la santa martiro, baptite nur en sua sango, posedeski la glorio quan Deo promisis a ti qui renuncas su ipsa pro amo a Lu ».

(Santa Polyeyuktos esas mencionita en la Romana martiro-listo ye la 13^a februaro).

Tala esas la temo ek qua P. Corneille kompozis belega tragedio quan me tradukis ad Ido, esforcante expresar maxim exakte posible la idei di l'originalo.

J. HOUILLON.

NOTO. — La tragedio da Corneille pri Polyeyuktos tradukesis a la Armeniana ed imprimesis en Venezia, en 1858, da la Mekhtaristi. La texto Armeniana e la Franca esas apud-pozita.

Lo pruvas kun quanta estimo la verko da Corneille esis judikata da la samlandani di Polyeyuktos.

Analizo dil tragedio

AKTO I. — Polyeyuktos, quan sua amiko Nearkos incitas a bapteso, hezitas kelkatempé pro la pavoro inspirita a lua spozino Paulina da sonjo mal-augura; ma balde il rezolvas baptesor, malgre la supliki di Paulina, a qua il ne revelas lo rezolvita.

Ica, pos l'ekiro di sua spozo, naracas a sua konfidentario Stratoniike la sonjo qua pavorigis el. Ula kavaliéro nome Severus, olim amorita el, ed amorita da el en Roma, ilquan el renuncabis por spozigar Polyeyuktos, segun l'impero di sua patro Felix, sonje aparis ad el kun aspekto minacoza; Kristiani jetis ilua rivalo ye lua pedi, e Felix ipsa poniardagis sua bo-filio.

Lua pavoro konfirmesas per l'anunco da Felix ke Severus, quan on kredabis mortinta en kombato, jus arivis por celebrar sua vinko per sakrifiko, e forsan anke por su venjar a Felix pri l'olima refuzo mariajala. Pro la deziro di Felix, Paulina konsentas intervido kun Severus, por esforcar kalmigar lua rankoro.

AKTO II. — Severus, saveskante la mariajo di Paulina, chagrenegas. Ica deklaras ke el, malgre sua amoro ad il, facis sua devo obediente l'impero da sua patro, ed el demandas de Severus ke il de nun ignorez el.

Tamen la sonjo qua aparigis ad el l'imajo sangoza di Polyeyuktos, duras desquietigar elu. Stratoniike ne sucesas kalmigar el, ed ipsa Polyeyuktos, retrovenante bonstanda e salva, ne dispas elua pavoro.

Kleon venas anunciar la sakrifiko. Lore Polyeyuktos, qua restis sola kun Nearkos, koncias esar animata per la graco, forduktas sua amiko, e li kune kuras aden la templo por renversar la statui dil falsa dei.

AKTO III. — Paulina monologe expresas sua timo. Stratoniike venas naracar ad el quale Polyeyuktos e Nearkos interruptis la sakrifiko e renversis la statuo di Jupiter.

Felix advenas; lu igis Nearkos quik ocidesar, ma hezitas kad il indulgos sua bo-filiulo. Paulina demandas indulgo ad ica, ma Albinus venas anunciar ke Nearkos ocidesis, e ke Polyeyuktos aspiras sequar sua amiko. Lore Felix volas promisar nulo a sua filiino. Instigata e da l'imperi di Decius e da sua senkuraja ambicio, il facas odiinda delibero, e decidas ke Polyeyuktos ocidesos se lu obstinos restar Kristana.

AKTO IV. — Polyeyuktos esas pronta mortar, ed exhalas per lirika strofi la joyo di sua anno ebrigita da l'espero a martirigeso. Il fermege rezistas la supliki di Paulina, e pregas Deo lumizar el ipsa.

Severus, quan il venigis, arivas; Polyeyuktos instigas lu a spozigar Paulina, dicante ke il esus felica pos-lasar muliero tante vertuozo a viro tante meritoza. Pose, il livras su a la gardisti qui lu forduktas. Ma Paulina deklaras a Severus ke el ne spozigos la viro qua ulmaniere determinis la morto di elua spozo, e suplikas lu uzar sua influo por salvar Polyeyuktos. Severus, malgre la observi di Fabianus, jeneroze rezolvas facor lo demandita da Paulina, e justifikas la Kristiani, di qui il admiras la vertui.

AKTO V. — Felix suspektas la demarshi da Severus por Polyeyuktos. Il esforcas retro-dukta sua bo-filiulo al paganismismo e hipokrite simulas konvertar su al Kristianismo. Paulina adjuntas sua tenera supliki al plori di sua patruo, ma la martiro permanas ne-shanceligebila ed iras al morto. Paulina marchas sequante lu.

Felix penas exkuzar sua krueleso koram Albinus.

Paulina retrovenas konvertita dal morto di sua spozo ed aspiras mortigesor quale lu.

Felix, quan Severus minacas per sua venjo, koncias anke ipsa esar vinkita dal graco deala, e deklaras su kom Kristiano. Severus admiras ta chanji, e promisas uzor sua influo por cesigar la persekuto da l'imperiestro.

PERSONI

FELIX, *Romana senatano, guvernisto di Armenia.*
POLYEUKTOS, *Armeniana nobelulo, bo-filio di Felix.*
SEVERUS, *Romana kavaliro, favorato di l'impertestro Decius.*
NEARKOS, *Armeniana nobelulo, amiko di Polyekutos.*
PAULINA, *filino di Felix, spozino di Polyekutos.*
STRATONIKE, *konfidencario di Paulina.*
ALBINUS, *konfidencario di Felix.*
FABIANUS, *servisto di Severus.*
KLEON, *servisto di Felix.*
TRI GARDISTI.

La fakti eventas en Melitene, chef-urbo di Armenia.
en la palaco di Felix, ye 200 p. K.

AKTO I

.....

CENO I

Polyekutos, Nearkos.

NEARKOS

Nu! vu suciias sonji di homino!
Ka tante mikra objekti trublas vua grand anmo?
Ka vua kordio, tantafoye probita en militi,
Pavoreskas pri danjero quan fantaziis muliero?

POLYEUKTOS

Me savas quon esas sonjo, e quante poke mustas fidar
Viro ad olua stranjeso
Qua, per konfuz amaso de noktal kimeri,
Formacas van objekti quin la veko destruktas.
Ma vu ne savas quon esas muliero;
Vu ne savas quala povon el havas sur nia tot anmo
Kande, pos sucesir longatempem charmegar ni,
Ni vidas la mariajo-torchi jus acendita.
Paulina, sinkat en senmotiva chagreno,
Pavoras, e ja kredas vidar mea morto pri qua el sonjis;
El opozas sua lakrimi al projekti facita da me,
E penas por impedir me ekirar la palaco.
Me desprizas lua pavoro ma cedas a lua lakrimi;
Ka la konjunturo esas tante urjanta, Nearkos,
Ke me devas nul-egardar la sospiri di amorantino?
Per kurt ajorno me cesigos lua desquieteso
Por povar tot-quiete facar to quon olca trublas cadie.

NEARKOS

Tamen, ka vu esas plene certigita
Pri havor suficanta vivo o perseverado?

Ka Deo, qua tenas vua anno e dii en sua manuo,
Promisas a vua deziri ke vu povos lo morge ?
Lu sempre esas tote yusta e bona ; ma Lua graco
Ne sempre decensas kun sam efiko.
Pos certa tempo quan ni tardesante perdis,
Ol ne plus havas ta stroki qui emociigas la kordii ;
Nia kordio hardeskas, e repulsas o misuzas ol ;
La deala brakio grantas ol plu spareme.
E la sant ardoro, qua mustus incitar ni al vertuo,
Plu rare flameskas o ne plus efikas ulo.
La graco, qua hastigis vu a bapteso,
Ja febleskas ed altereskas,
E pro kelka sospiri quin on audigis da vu,
Lua flamo disipesas e balde extingesos.

POLYEUKTOS

Vu mis-konocas me : la sam ardoro animas me,
E la deziro kreskas kande l'efekto ajornesas.
Ta lakrimi, quin me spektas per spoz-okuli,
Igas me ne min kordie kristana kam vu ;
Ma, pri recevor la sakra karaktero
Qua lavas nia peki per salutara aquo,
E qua, purigante nia anno e lumizante nia okuli,
Ri-donas a ni nia originala yuro pri la cielo,
Quankam me preferas ol kam la splendidaji di rejio,
(Nam ol esas la suprem e sola bonajo quan me aspiras)
Me opinionas ke, por kontentigar just e sant amoro,
Me darfas kelke tardeskar ed ajornar lo per un dio.

NEARKOS

Tale l'ennemiko dil homaro trompas vu :
Quon lu ne povas per forco, ton lu probas per ruzo.
Jaluza pri la bona projeti quin lu penas abatar,
Tin lu tardigas quin lu ne povas ruptar :
Lu trublas la vua per obstakli sempre plu multa,
Lore per lakrimi, lore per kelk altro ;
E ta sonjo plenigita de trista vizioni,

Esas nur l'unesma de lua trompili :
Lu uzas omno, e pregi e minaci ;
Lu sempre atakas e nultempe fatigesas ;
Lu esperas fine povor quon lu ne ja povis,
E pensas ke lo tardigita esas mi-ruptita.

Repulsez lua unesma frapi ; lasez Paulina plorar.
Deo ne aceptas kordio quan la mundumo dominacas,
Qua turnas su ad-retro, e hezitas pri sua selekto,
Ed askoltas altra voco kande lun advokas la voco deal.

POLYEUKTOS

Por donar su a Deo, kad on devas amar nulu ?

NEARKOS

Ni darfas amar omno ; Lu permisas lo, Lu imperas lo ;
Ma esas savenda ke ta Sinioro dil Siniori
Volas l'unesma amo e l'unesma honori.
Pro ke nulo egalesas Lua suprega grandeso,
On devas amar nulo se ne pos Lu ed en Lu ipsa,
Sen egardar, por plezar a Lu, spozino, havaji e rango,
E por Lua glorio riskar e varsar sua tota sango.
Ma quante vu foresas de ta perfekt ardoro
Da vu bezonata, quan me deziras a vu !
Me povas parolar a vu nur kun lakrimoz okuli.
Polyeuktos ! pro ke nuntempe on odias ni en omna loki ;
Pro ke persekutante ni, on opinionas servar la Stato ;
Pro ke a la maxim acerba tormenti kristano expozesas ;
Quale vu povos vinkar ita dolori,
Se vu ne povas rezistar lakrimi ?

POLYEUKTOS

Vu ne astonas me ; la kompato qua me dolorigas
Tre konvenas al maxim nobla kordii, ed ol ne esas febleso.
Por simili a me, ho Nearkos, okulo di belino esas tre povoza,
Ed ulu qua ne timas mortar, timas chagrenigar ol.
E se me devos afrontar la maxim harda tormenti,
E judikar li kom charmiva e delicoza,

